

NORTH SWEDEN EUROPEAN OFFICE

**VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR ÅR 2003
och
VERKSAMHETSPLAN
FÖR ÅR 2004**

Godkänd av styrelsen 1 april 2004

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
0. SAMMANFATTNING.....	3
1. INTRODUKTION	4
2. BAKGRUND.....	4
2.1 HISTORIK.....	4
2.2 ORGANISATION	4
2.3 MÅL.....	5
3. REGIONEN OCH EU	5
4. NORTH SWEDENS FRAMTIDA INRIKTNING	7
5. VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2003 OCH VERKSAMHETSPLAN FÖR 2004.....	8
5.1 EU:S UTVECKLING OCH FRAMTID – ARBETET INFÖR 2004 ÅRS REGERINGSKONFERENS.....	8
5.2 REGIONALPOLITIK – EU:s Framtida Regionalpolitik	9
5.3 NORDLIG DIMENSION OCH BARENTSSAMARBETE	13
5.4 TRANSPORTER	16
5.4. MILJÖ.....	20
5.6 INDUSTRIELL FÖRNYELSE OCH STRUKTUROMVANDLING SAMT FORSKNING.....	21
5.7 ÖVRIGT	25

0. SAMMANFATTNING

Regionen har tagit stora steg in på den europeiska arenan, sammanfattningsvis kan man dock konstatera att steget är långt innan vi når en acceptable internationell nivå på vårt EU-arbete. De låga ambitionerna är anmärkningsvärda med beaktade av regionens mycket svaga ekonomiska utveckling.

Regionalpolitik

Arbetet med att argumentera för ett fortsatt strukturfondsstöd efter 2006 förutsätter aktiviteter och under 2004 kommer arbetet i högre grad fokusera på behandlingen av Kommissionens förslag i Europaparlamentet och Svenska regeringens position i de kommande rådsförhandlingarna. Detta arbete bedrivs inom ramen för EuropaForum.

NORTH SWEDEN önskar fortsättningsvis att samordna arbetet med att ta fram ett ställningstagande om framtida *Interreg program* samt utveckla regionens position avseende *statsstöd*.

Den ekonomiska analyskompetensen i regionen och materialet för att underbygga regionens argument om gleshet, perifert läge samt kallt klimat bör utvecklas. Detsamma gäller metoderna att införa den europeiska dimensionen i strukturfondsarbetet.

Den Nordliga Dimensionen och Barentssamarbetet

NORTH SWEDEN följer arbetet med utvecklingen av det nya instrumentet för stöd till gränsöverskridande samarbete, New Neighbourhood Initiative.

NORTH SWEDEN planerar också en uppföljning av seminariet Northern Dimension Works som anordnades i november 2002. Syftet är att visa på goda exempel på interregionalt samarbete. I samband med Västerbottens ordförandeskap i Barents Regionråd finns möjligheter att föra in en europeisk dimension i Barentssamarbetet i samverkan med NORTH SWEDEN.

Transporter

Generellt så bör aktiviteter planeras för att förstärka samarbetet med regeringskansliet både på politisk och tjänstemannanivå inom transportsektorn. Effektiviteten i genomslag för regionens förslag bör på detta sätt öka.

Kommissionen kommer att presentera förslag vad gäller infrastrukturinvesteringar och hur trafiken ska avgiftsbeläggas. Det kommer att vara viktigt att försöka få in parametrar som är viktiga för regionen och som speglar våra behov i de modeller som skapas för att få den inre marknaden att fungera i det utvidgade EU.

Miljö

Norra Sveriges särart beaktas inte tillräckligt inom EU:s miljölagstiftning. Det finns anledning att tro att de resurser som finns vid Naturvårdsverket, Svenska Kommunförbundet, Svenskt Vatten och Renhållnings Verken Förening inte är tillräckliga för uppgiften att bevaka EU:s miljölagstiftning. NORTH SWEDEN bör verka för att en utredning om bättre samordning och ökade resurser initieras.

Industriell förnyelse och strukturomvandling samt forskning

NORTH SWEDEN avser att på olika sätt stödja det arbete som beskrivs i FoU-samverkan på EU-arenan för Norrbotten och Västerbotten, bland annat för att öka antalet framgångsrika ansökningar inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Här bör påpekas att framgången inom de 13 områden som utpekats i rapporten beror på ledarskapet och samarbetsviljan bland de regionala aktörerna inom respektive områden.

1. INTRODUKTION

Detta dokument är en verksamhetsberättelse för år 2003 och verksamhetsplan för 2004. Det baseras på dokumentet verksamhetsberättelse år 2003 samt verksamhetsidéer år 2004, godkänd av styrelsen 3 december 2003. År 2003 är det sista året under denna projektperiod vilket betyder att ny styrelse och ledning tillträder 1 januari 2004.

2. BAKGRUND

2.1 HISTORIK

Verksamhetens första projektperiod sträckte sig från den 1 september 1997 till den 31 augusti 2000. Huvudmän var länsstyrelserna, landstingen och kommunerna genom kommunförbunden i Norrbotten och Västerbotten samt Norrlandsfonden. Efter en utvärdering ombildades NORTH SWEDEN och huvudmännen antog i mars 2000 en övergripande strategi för verksamheten där huvuduppgifterna koncentreras till tre områden: program- och projektbevakning, kompetens- och strategiutveckling samt intressebevakning. Huvudmannaskaran utökades med respektive läns handelskamrar och Företagarnas Riksorganisation samt Umeå universitet och Luleå tekniska universitet. Den andra projektperioden sträcker sig från 1 September 2000 till 31 December 2003.

En andra utvärdering genomfördes av Eurofutures och avrapporterades i Februari 2003. Med denna som underlag framtoogs ett programförslag för åren 2004 till 2008. Mer om detta under rubriken 4. Framtida inriktning.

2.2 ORGANISATION

Huvudmän för NORTH SWEDEN är således länsstyrelserna, landstingen, kommunerna (via kommunförbunden), handelskamrarna och Företagarnas riksorganisation i Västerbotten och Norrbotten samt Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Norrlandsfonden. Verksamheten leds av en styrelse med sju ledamöter. Organisationen sammankallar ett ägarråd varje år, där samtliga huvudmän är representerade.

Verksamheten leds av en styrelse med sju ledamöter. Ledamöter under år 2003 har varit:

Lars-Olov Söderström, Norrlandsfonden, Ordförande
Bertil Eriksson, Företagarna i Norrbotten, representerar Företagarnas Riksorganisation
Roger Estefors, Västerbottens Läns Handelskammare, representerar handelskammarna
Gusten Granström, Piteå Kommun, representerar kommunerna
Lennart Karlsson, Luleå Tekniska Universitet, representerar universiteten
Anna Lassinantti, Västerbottens Läns Landsting, representerar landstingen
Svenerik Sahlin, Västerbottens Läns Länsstyrelse, representerar länsstyrelserna

Ägarråd hölls 20 februari 2003.

Styrelsemöten har under 2003 hållits 20 februari, 31 mars, 16 maj, 10 september och 3 december.

NORTH SWEDEN består av ett kontor i Bryssel med två anställda samt hemmakontor i Norrbotten och Västerbotten med vardera en anställd. Administrativt är verksamheten en del av Norrlandsfonden och personalen är anställd av fonden.

Styrelseledamöter under år 2004 är:

Lars-Olov Söderström, Norrlandsfonden, Ordförande
Torbjörn Halvardsson, Företagarna i Västerbotten, representerar Företagarnas
Riksorganisation
Jonas Lundström, Norrbottens Läns Handelskammare, representerar handelskammarna
Sabine Mayer, Umeå Kommun, representerar kommunförbundet i Västerbotten
Helene Röckner, Piteå Kommun, representerar kommunförbundet i Norrbotten
Gunnel Gustavsson, Umeå Universitet, representerar universiteten
K-Å Hammarstedt, Norrbottens Läns Landsting, representerar landstingen
Svenerik Sahlin, Västerbottens Läns Länsstyrelse, representerar länsstyrelserna

Under 2003 har NORTH SWEDEN haft följande personal:

Peter A. Jörgensen, Direktör,
Anna Olofsson, Kontorschef, Bryssel
Jeanette Nilsson, Kontorschef, Luleå
Mats Falck, Kontorschef, Umeå

Elva praktikanter har varit verksamma vid kontoren.

Under 2004 har NORTH SWEDEN följande personal:

Nils-Olof Forsgren, Direktör,
Anna Olofsson, Kontorschef, Bryssel
Jeanette Nilsson, Kontorschef, Luleå
Mats Falck, Kontorschef, Umeå

Ett antal praktikanter kommer att vara verksamma vid kontoren 2004.

2.3 MÅL

North Sweden skall tillsammans med regionens företag, akademi och offentlig verksamhet skapa förutsättningar för att dessa skall kunna verka framgångsrikt på EU-arenan.

3. REGIONEN OCH EU

Regionen har i flera avseenden en särställning inom EU. Regionen är en av de minst befolkade inom EU med i snitt 3,4 personer per km², att jämföra med genomsnittet för EU15 på 117,4 personer per km². I likhet med hela Sverige förutom Skåne är vi klassade som en perifer del av Europa.

Regionen är ett MÅL 1-område och erhåller strukturfondsmedel, som uppgår till nästan 500 miljoner kronor per år. Norra Sverige är den i särklass mest välmående region, som har detta stöd.¹ Samtidigt har vår region haft synnerligen svag ekonomisk utveckling sedan 1995 – en av de sämsta i Europa.²

¹ Väststånd i EU mäts i bruttoregionprodukten per capita som är köpkraftskorrigerad. För Övre Norrland var den 2000 92% av EU-genomsnittet. För att få denna typ av strukturfondsstöd skall värdet var 75 % eller lägre. Skälet till att norra Sverige fått stödet är den glesa befolkningen.

² År 1995 låg norra Norrland sex procentenheter över Europas genomsnitt i det mått som nyttjas för välståndsmätningar - bruttoregionprodukten (köpkraftjusterad) per person. Köpkraftjusteringen tar hänsyn till hur mycket man kan köpa för det man producerat. Men från sex procentenheter över genomsnittet har vi sjunkit till åtta under år 2000. Det vill säga en minskning med 14 procentenheter.

Se tabell 12 sid 21 angående Sverige.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim2_en.htm

Nedanstående analys visar på regionens styrkor och svagheter samt möjligheter och hot i förhållande till det uppställda målet för NORTH SWEDEN.

<p>STYRKOR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unik kompetens inom vissa sektorer avseende EU • Vårt geografiska läge ger oss en särställning i Europa 	<p>MÖJLIGHETER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att strukturuomvandla regionen med hjälp av strukturfondsmedel och internationell kompetens • Att öka näringslivets engagemang i Europasamarbete och regionens utveckling • Att placera norra Sverige på EU:s politiska karta inom politikområden såsom regionalpolitiken, transportpolitik, Nordliga Dimensionen, jämställdhet • Att inom närings- och FoU-politiken placera norra Sverige på EU-kartan inom områden såsom distansöverbryggande teknik, mineralområdet och bioteknik • Att öka regionens engagemang i projekt som finansieras av de transnationella programmen • Inom FoU finansiering är regionen en av de mest gynnade inom EU. Stora strukturfondsmedel anslås till FoU samtidigt som dessa kan samfinansiera projekt ur EU:s forskningsprogram
<p>SVAGHETER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Synnerligen svag ekonomisk utveckling, en av de sämsta i Europa sedan 1995 • Liten privat sektor och därför svaga organisationer, som företräder sektorn • Europafrågor är inte en naturlig del av aktörernas eget utvecklings- och strategiarbete • Splittrad utvecklingsstruktur • Svag utbildningsnivå i synnerhet näringslivet i jämförelse med riket³ • Få personer från regionen är aktiva på EU-arenan och därigenom är dialogen svag • Svag projektledarkompetens och ovana att arbeta i stora EU-projekt med många internationella parter • Svag regional identitet • EU:s utveckling följs i synnerligen begränsad omfattning av den regionala pressen. Detta medför också att debatten om regionen i ett Europaperspektiv är sparsam 	<p>HOT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ovilja att förändra etablerade strukturer • Svag fokusering på strukturuomvandling

³ Se North Sweden Development redefined, Eurofutures AB, http://www.EuropaForum.nu/fakta/development_redefined_2003-06-10.ppt

4. NORTH SWEDENS FRAMTIDA INRIKTNING

Som nämnts tidigare beställde huvudmännen en utvärdering, som avrapporterades i februari 2003. Ur denna kan man bland annat läsa:

”Det finns en stor samstämmighet hos huvudmännen kring vikten av att det strategiska arbete utvecklas ytterligare i regionen och att nätverken mot EU stärks. North Sweden anses här ha en viktig roll för att öka kompetensen, och för att formera samarbeten i regionen och i förlängningen kunna arbeta mot EU.

Det råder således en bred enighet om att dagens drivna linje är riktig. Det man dock kan fråga sig är om det i fortsättningen finns en given fördel och logik att dela in verksamheten i tre huvuduppgifter. I och med den ökade kunskapsnivån på hemmaplan så blir det naturligt att de strategiska frågorna får ökat fokus. Det krävs strategi- och kompetensutveckling både för att bedriva det politiska arbetet och för att rigga bra projekt på hemmaplan. Det blir därmed lätt så att området strategi- och kompetensutveckling i realiteten glider in i de övriga två.”⁴

”Organisationen fungerar bra i dagsläget. Både enkät och intervjuer ger vid handen att organisationen funnit sina former och att arbetet som utförs i Bryssel och på hemmaplan utförs kompetent och på ett tillfredställande sätt. ----- Ett andra konstaterade är att med nuvarande arbetsuppgifter, sakområden och förväntningar från huvudmännen är organisationen dimensionering nödvändig för att lösa den ålagda uppgiften.”⁵

Med utvärdering, som utgångspunkt har ägarrådet fastlagt ett dokument med titeln Mål, arbetsätt och organisation 2004-2008.

⁴ Se <http://www.northsweden.org/dokument/NorthswedenII.pdf> sid 7

⁵ Se <http://www.northsweden.org/dokument/NorthswedenII.pdf> sid 9

5. VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2003 OCH VERKSAMHETSPLAN FÖR 2004

För att göra detta dokument mer översiktligt har vi valt att presentera de sju arbetsområdena:

- EU:s utveckling och framtid
- Den framtida regionalpolitiken
- Nordliga Dimensionen och Barentsamarbetet
- Transporter
- Miljö
- Industriell förnyelse och strukturomvandling samt forskning
- Övrigt

Under varje arbetsområde presenteras bakgrund, berättelse för år 2003 och verksamhetsplan för år 2004. Inför 2004 kommer vissa förändringar att ske avseende fokusering och även prioritering av arbetsområdena. Detta reflekteras tydligare i NORTH SWEDENS arbetsplan för 2004. De områden som anges inom parentes vid verksamhetsplanerna för 2004, är de nya namnen för arbetsområdena som beskrivs tydligt i arbetsplanen som är ett levande dokument.

5.1 EU:S UTVECKLING OCH FRAMTID – ARBETET INFÖR 2004 ÅRS REGERINGSKONFERENS

Bakgrund

Europeiska konventet, också kallat Framtid Europa är ett initiativ från Kommissionens president Prodi som syftar till

- att anpassa EU:s institutioner inför den kommande utvidgningen och därigenom förbereda för ett större antal involverade stater i beslutsprocessen samt
- att föra EU närmare medborgarna

I februari 2002 inledde Europeiska konventet sitt arbete med att förbereda fördraget för den Europeiska unionen som senare skall ligga till grund för regeringskonferensen som inleds under 2004⁶. I Konventet deltog representanter för medlemsländerna och kandidatländernas stats- och regeringschefer, deras nationella parlament, företrädare för Europaparlamentet samt för Kommissionen⁷. I juni 2003 avslutades arbetet och Konventet lade fram ett utkast till fördrag om upprättande av en Konstitution för Europa⁸.

⁶ Europeiska konventets hemsida <http://european-convention.eu.int>

Kommissionens hemsida om EU:s framtidsfrågor http://europa.eu.int/futurum/index_sv.htm

⁷ Svenska regeringen representeras av Lena Hjelm-Wallén och riksdagen av Sören Lekberg och Göran Lenmarker.

⁸ Utkastet till fördrag om upprättande av en konstitution för Europa i sin helhet, http://europa.eu.int/futurum/constitution/index_sv.htm

Sveriges regering har etablerat EU-2004 kommittén och tagit initiativ till EU-stafetten där man bland annat kan söka bidrag till projekt som främjar en öppen debatt och ökad kunskap om EU:s framtidsfrågor⁹.

Regeringskonferensen om Europas framtid inleddes under hösten, förhandlingarna strandade dock vid EU toppmötet i Bryssel i december då medlemsländerna inte kunde enas om en ny konstitution för Europa mot bakgrund av Konventets förslag. Förhandlingarna förväntas återupptas under det Irländska eller Holländska ordförandeskapet under 2004.

Berättelse för år 2003

Under våren har Maria Pettersson, praktikant, följt Konventets arbete vilket resulterat i rapporten ”Mot framtidens Europa”¹⁰ samt en specialutgåva av NORTH SWEDENS nyhetsbrev med tyngdpunkt på resultatet av Konventets arbete.

NORTH SWEDEN har deltagit i två visionsdagar om EU:s framtid som riktat sig till gymnasieelever i Skellefteå och Vilhelmina inom ramen för ett av EU 2004-kommittéens projekt.

Verksamhetsplaner för år 2004 (Europas framtid)

Intressebevakning

Regeringskonferensen och EU:s nya konstitution kommer att ligga till grund för det Europeiska samarbetet efter utvidgningen.

NORTH SWEDEN kommer fortsättningsvis att bevaka utvecklingen av EU:s nya konstitution med tonvikt på regionernas roll, styrkan i gleshetskriteriet och tillämpningen av reglerna för regionala statliga stöd.

5.2 REGIONALPOLITIK – EU:s Framtida Regionalpolitik

Bakgrund

Ekonomisk och social sammanhållning är en av hörnstenarna i det Europeiska samarbetet med målet att skapa ett territoriellt sammanhållet Europa, utan regioner som släpar efter ekonomiskt och socialt. Den förestående utvidgningen av Europeiska unionen från 15 medlemsstater till 25 eller 27 kräver genomgripande förändringar av både politiken och arbetsformerna. För att ge en bild av vad detta innebär kan nämnas att unionens befolkning ökar med 28 % och total BNP ökar med 18 % samtidigt som BNP per capita minskar med 11 %. Det medför att de regionala klyftorna ökar kraftigt, något som också ställer nya krav på den framtida sammanhållningspolitiken. Detta kräver i sin tur en omfattande reform av den framtida Europeiska sammanhållningspolitiken från och med 2007.

⁹ EU 2004 kommittén i Sverige

http://www.eu2004.se/extra/tools/parser/index.cgi?url=/html/parse/index_ie.html

¹⁰ <http://www.northsweden.org/dokument/aktuella/pavagmotmorgdagenseuropa.doc>

Kommissionens generaldirektorat för Regionalpolitik ansvarar för förslaget om utformningen av EU:s framtida regionalpolitik som presenteras i den tredje sammanhållningsrapporten som väntas i januari 2004. Alltsedan debatten om den framtida sammanhållningspolitiken inleddes i januari 2001 har ett intensivt arbete bedrivits runt om i Europa för att försöka påverka innehållet i sammanhållningsrapporten och utgången av de kommande förhandlingarna. Debatten om EU:s framtida regionalpolitik gick in i ett slutskede under 2003 i samband med att Kommissionen presenterade den *Andra lägesrapporten om ekonomisk och social sammanhållning* (2003)¹¹. Kommissionen har även initierat ett antal studier, seminarier och konferenser för att skaffa underlag för detta arbete. Den tredje sammanhållningsrapporten skall ytterligare konkretisera prioriteringar och procedurer i anslutning till implementeringen av den Europeiska regionalpolitiken. Förhandlingarna mellan Medlemsstaterna rörande den framtida sammanhållningspolitiken inleds under 2004 och kommer i allt väsentligt att ta sin utgångspunkt i de rekommendationer Kommissionen presenterar i den tredje sammanhållningsrapporten.

Den framtida regionalpolitiken har under året debatterats i regionen i allt större utsträckning, framförallt inom ramen för EuropaForum Norra Sverige, där politiker från kommuner och landsting i de fyra nordligaste länen möts varje halvår.¹² Den position som antogs i Lycksele i oktober 2001 har under senaste året fördjupats och konkretiserats i takt med att Kommissionens inriktning tydliggjorts. Betydelsen av ett fortsatt strukturfondsstöd till regionen är en högt prioriterad fråga. Argumenten för fortsatt strukturfondsstöd är de problem och utmaningar, som uppkommer till följd av avfolkning och extrem glesbygd. Ett sådant exempel är kostnaderna för att upprätthålla samhällservice. Regionens perifera läge innebär långa avstånd till nationella och internationella marknader och därmed ekonomiska merkostnader och försvagad konkurrenskraft. Det är i sammanhanget viktigt att synliggöra de mervärden stöden medfört för Europa. Det är därför väsentligt att visa på goda exempel från tidigare genomförda strukturfondsprojekt. Att hävda att man skapar mervärden för Europa och samtidigt inte visa dessa, är en ohållbar position.

Vår region har i många avseenden en särställning i EU (se avsnittet 3. Regionen och EU), liksom också Sverige har en särställning. År 1995 låg norra Norrland sex procentenheter över Europas genomsnitt i BRP per capita. Därifrån har vi dock sjunkit till åtta under Europas genomsnitt år 2000, det vill säga en minskning med 14 procentenheter.

Sverige har en särställning i och med att Stockholm hade ökat från 30 procent till 47 procent över genomsnittet. Gapet till Stockholm har alltså stigit från 24 till 55 procentenheter. Sverige är det EU-land där gapet mellan den mest och minst välmående regionen ökat mest. Mot bakgrund av att Sverige tidigare fört en synnerligen

¹¹ Andra lägesrapporten om ekonomisk och social sammanhållning,

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim2_en.htm

¹² Se EuropaForum hemsida, <http://www.EuropaForum.nu>, där finns tillgång till positionspapper och handlingsplan för 2002-2003.

framgångsrik regionalpolitik är det anmärkningsvärt att denna jumboplacering varken väckt debatt i lokala eller nationella media.

Berättelse för år 2003

NORTH SWEDEN har under året aktivt verkat för att påverka utformningen av den framtida Europeiska sammanhållningspolitiken mot bakgrund av argument som gles befolkning, långa avstånd och kallt klimat vilket påverkar regionens konkurrensmöjligheter. Intressebevakningen har fokuserat på att nära följa Kommissionens arbete med den tredje sammanhållningsrapporten med syfte att säkerställa att de rätta inspelen gjorts mot bakgrund av den senaste tillgängliga informationen om Kommissionens arbete. Kontakter har etablerats med ansvariga tjänstemän vid Europeiska Kommissionen, Europaparlamentet och Regionkommittén liksom samarbeten har initierats med andra regioner, intresseorganisationer och nätverk med gemensamma intressen. Exempelvis har samarbetet med Norra och Östra Finland fördjupats och en nära kontakt har etablerats med näringsdepartementet och Svenska representationen i Bryssel samt de svenska EU parlamentarikerna. Detta arbete kulminerade i och med EuropaForum VI som anordnades i Bryssel 10- 11 juni.

Höstens arbete har fokuserats på att argumentera, på både nationell och EU nivå, för betydelsen av en "permanent" lösning för Norra Sverige och Finland inom ramen för den Europeiska regionalpolitiken. Resultatet har blivit att vi fått gehör för dessa krav.

Emma Hägre, praktikant, avser att göra en kartläggning av tre regioner i Europa, Wales, Lorraine och Castilla y Leon med liknande demografisk struktur som Norra Sverige, det vill säga låg befolkningstäthet och problem med avfolkning. Syftet är att analysera vilka eventuella strategier som finns för att motverka detta. Särskilt fokus kommer att ligga på utflyttning av unga kvinnor.

Framtidens Interreg

Reformen av den Europeiska sammanhållningspolitiken berör även utformningen och inriktningen av Interreg-programmen. Norra Sveriges erfarenheter av programmen är positiva samtidigt som vi ser ett behov av att strategiskt ta ställning till hur dessa program skulle kunna se ut i framtiden. NORTH SWEDEN anställde under sommaren Heidi Karlander för att ta fram ett underlag för detta arbete. I slutet av augusti anordnade NORTH SWEDEN rundabordsamtal kring det framtida Interreg i Norrbotten och Västerbotten. NORTH SWEDEN fick ett samordningsansvar för att ta fram ett positionsdokument från Norra Sverige. Arbetet skall samordnas inom EuropaForum med Svenska kommun- och landstingsförbundets arbete, Nordkalottrådet och finska aktörer.

Statsstödsreglerna

Inför EuropaForum i Östersund i januari 2003 tog North Sweden fram en sammanställning om riktlinjerna för regionala stöd¹³. Denna del av EU:s statsstödsregler

¹³ Rapporten finns i sin helhet på North Swedens hemsida:

<http://www.northsweden.org/dokument/aktuella/Regionala%20stöd%20inom%20ramen%20för%20EUs%20statsstödsregler.doc>

är av stor betydelse för möjligheterna att tilldela regionala företagsstöd. Som en följd av utvidgningen och reformen av den Europeiska sammanhållningspolitiken skall även dessa riktlinjer revideras. Diskussioner i frågan har förts med företrädare för näringslivets organisationer samt länsstyrelsen i Norrbotten.

Verksamhetsplaner för år 2004

Intressebevakning

Arbetet med att argumentera för ett fortsatt strukturfondsstöd efter 2006 förutsätter med kontinuerlig bevakning och aktiviteter. NORTH SWEDEN:s arbete på detta område samordnas till stor del med det arbete som bedrivs inom EuropaForum. Arbetet bedrivs i samverkan med bland andra norra Finland, CPMR och AER, vilket också förutsätter en dialog med Sveriges ständiga representation till EU och näringsdepartementet.

Under 2003 har insatserna koncentrerats till att påverka Kommissionens arbete med den tredje sammanhållningsrapporten. Bland annat kommer en uppföljning av tredje sammanhållningsrapporten att bli aktuell under första halvåret. Under 2004 kommer arbetet i högre grad fokusera på behandlingen av Kommissionens förslag i Europaparlamentet, besluten om strukturfondsförordningen samt Svenska regeringens agerande i de kommande rådsförhandlingarna och inom ramen för regeringskonferensen.

NORTH SWEDEN samordnar arbetet med att ta fram ett ställningstagande om framtida Europeiskt gränsöverskridande samarbete inom regionen likväl som inom EuropaForum.

Statsstödsfrågan kräver kontinuerlig bevakning och kontakter med näringsdepartementet, Kommissionen samt regionala företrädare för näringsliv och länsstyrelse. NORTH SWEDEN deltar i Svenska Kommun- och Landstingsförbundens expertgrupp för stadsstöd.

NORTH SWEDEN har deltagit i diskussioner om utvecklandet av den ekonomiska analyskompetensen i regionen. NORTH SWEDEN skall även i framtiden påverka denna utveckling i synnerhet så de internationella aspekterna beaktas samt påpeka att behovet är stort. Detta är nära kopplat till behovet av kvantifierade mått för att underbygga regionens argument om gleshet, perifert läge samt kallt klimat (se avsnittet 3 Regionen och EU¹⁴).

Två praktikantrappor kommer att behandla Urban policy, eller små och medelstora städers betydelse för regional utveckling, respektive en kartläggning av gränsöverskridande europeiskt näringslivssamarbete.

Programbevakning

Syftet med strukturfondsmedel är inte att enbart skapa nyttigheter i den egna regionen, det skall även bidra till europeiskt mervärde. För att visa detta krävs att fler regionala strategier och framgångsrika projekt presenteras i olika sammanhang som exempelvis europeiska konferenser.

¹⁴ Där hänvisas till dokumenten North Sweden Development redefined, Eurofutures AB, http://www.EuropaForum.nu/fakta/development_redefined_2003-06-10.ppt och Fakta om övre Norrland <http://www.northsweden.org/News.asp?ID=4023&Old=False>

Projektarbetet som sker i regionen bl.a. med stöd av strukturfonderna måste hålla internationell kvalitet för att bidra till utvecklingen. NORTH SWEDEN har tidigare påpekat att projekten bör ha en europeisk dimension. Ytterligare aktiviteter för att påskynda denna process är nödvändiga.

5.3 NORDLIG DIMENSION OCH BARENTSSAMARBETE

Bakgrund

Norrbottnen och Västerbottnen har historiskt sett en lång tradition av öst-västligt samarbete inom Barentsregionen. Sedan 1993 har samarbetet formaliserats inom ramen för Barents Euro Arctic Council och Barents Regionråd där den regionala nivån har fått en betydande roll.

Barentspolitikerna har från Svenska regeringens sida betraktats som en del av Östersjöpolitiken vilket i många fall inneburit att de norra delarna kring Östersjön och samarbeten med exempelvis nordvästra Ryssland ej givits stor uppmärksamhet. I samband med den andra Östersjömiljarden och etableringen av ett antal Interreg-program i regionen fick Barentsregionen och dess politik ökad uppmärksamhet.

Barentsregionen som en del av en utvidgad Östersjöregion anses ha stor potential för en framtida positiv ekonomisk utveckling. Ett annat motiv för engagemang i regionen är närheten till de miljö och kärnsäkerhetsproblem som råder på Kolahalvön.

Verksamheten inom Barentssamarbetet i regionen har varit omfattande inom de flesta samhällsområden och involverat en mängd aktörer såsom länsstyrelserna, landstingen, kommunförbunden, näringslivet, universiteterna och frivilligorganisationer. I syfte att få till stånd en samordning av verksamheten i samband med Sveriges ordförandeskap i Barentsrådet har UD placerat ut två tjänstemän i regionen, vilket framförallt har bidragit till ökade kontakter och samordning med den nationella nivån.

Nordlig Dimension är EU:s policy för Norra Europa. Initiativet kom 1997 från den finske statsministern Paavo Lipponen med syfte att öka intresset för de nordligaste delarna av Europa. Initiativet uppmärksammades av Kommissionen som antog en EU policy för Norra Europa. En handlingsplan presenterades 2001 med fokusering på områden som; miljö, kärnsäkerhet, åtgärder mot organiserad brottslighet, Kaliningrad, energi, folkhälsa, IT, kommunikationer och gränspassager, forskning, regionalt samarbete, handel och investeringssamarbete samt andra områden såsom kultur, utbildning och ungdomssamarbete.

Nordlig Dimension tilldelades inte någon egen budgetlinje från EU, istället skall en ökad samordning av befintliga finansieringskällor som Interreg, TACIS och Phare uppnås. Det har visat sig vara svårt, projektverksamhet har uteblivit och Nordlig Dimension har ofta kritiserats för avsaknad av konkret innehåll.

Berättelse för år 2003

Den andra handlingsplanen för Nordlig Dimension utarbetades av Kommissionen under våren. Den antogs i oktober av Europas stats- och regeringschefer och träder i kraft fr.o.m. 1 januari 2004. UD har varit mycket aktiva och drivit på processen samt försett Kommissionen med underlag som också beaktat den Norra Nordliga dimensionen. Detta resulterade bland annat i att Barentssamarbetet synliggjorts i de framtida prioriteringarna. NORTH SWEDEN har bevakat processen och informerat om de framsteg som gjorts.

Tacisprogrammen utgör Europeiska unionens ekonomiska stöd för överföring av kunskap till 13 länder i Östeuropa och Centralasien, däribland Nordvästra Ryssland. Det övergripande syftet är att påskynda övergången till marknadsekonomi, demokrati och ett fungerande rättssamhälle i dessa länder. Aktiviteten bland aktörer i Norra Sverige inom Tacisprogrammen har hittills varit låg. Vi ser att detta bör kunna förbättras framförallt mot bakgrund av den erfarenhet av samarbete, de kontakter och goda kännedom om ryska samhället som aktörer i regionen har. NORTH SWEDEN genomförde 17-18 september 2003 ett seminarium om Tacisprogrammen och möjligheterna att delta i dessa i samverkan med länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten samt Svenska Kommun- och landstingsförbundet.¹⁵

Kommissionen lanserade under sommaren ett nytt initiativ - New Neighbourhood Policy som skall förbättra EU:s engagemang vid dess yttre gränser efter utvidgningen. Initiativet syftar till att främja samarbeten kring den mer än 10 000 km långa gränsen till Ryssland, Ukraina, Belarus, Moldavien, västra Balkan och Medelhavet. Detta skall ske i två steg med start 2004. Under fas 1 (2004 – 2006) skall befintliga instrument som Interreg, Tacis CBC, Phare CBC, CARDS och Meda samordnas genom skapandet av ett Grannskapsprogram. För perioden efter 2007 har Kommissionen för avsikt att upprätta ett nytt Neighbourhood/Grannskapsinstrument med utgångspunkt i befintliga instrument som Interreg, Tacis, Phare, Meda och Cards. Redan 2004 får detta konsekvenser för Interregprogrammen i gränsområden däribland Interreg Kolarctic. NORTH SWEDEN bevakar frågan.

Verksamhetsplaner för år 2004 (Nordlig dimension, New neighbourhood policy , Barentssamarbete)

Intressebevakning

Barentssamarbetet och Östersjösamarbetet utgör idag större delen av verksamheten inom EU:s policy för Norra Europa; Nordlig dimension. Det finns ett behov av att visa upp den bredd som finns i den verksamhet som pågår inom ramen för Nordlig dimension i Norra Sverige, Finland och Norge.

Exempelvis är verksamheten i regionen inom Barentssamarbete omfattande. Det finns dock en tydlig brist på samordning av verksamheterna och i de flesta fall ingen europeisk Nordlig dimension på arbetet. Det finns ett behov av att öka medvetenheten om möjligheterna att nyttja EU:s policy Nordlig Dimension samt stärka fokuseringen på den

¹⁵ En sammanfattning av seminariet finner du på North Swedens hemsida:
<http://www.northsweden.org/News.asp?ID=3739>

nordliga Nordliga Dimensionen med särskild bäring på Barentssamarbetet och den arktiska regionen. I samband med Västerbottens ordförandeskap i Barents Regionråd finns möjligheter att föra in en Europeisk dimension i Barentssamarbetet i samverkan med NORTH SWEDEN. Om intresse och konkreta förslag finns kommer NORTH SWEDEN under 2004 bistå Barents regionråd vid en uppvaktning av EU:s institutioner i Bryssel.

EU:s nya grannskapspolicy New Neighbourhood policy kommer i allt väsentligt att forma EU:s relationer med dess grannar i öster och söder. Det finns anledning att bevaka utvecklingen av denna policy för att säkerställa att de yttre gränserna i Norra Europas uppmärksammas.

Programbevakning

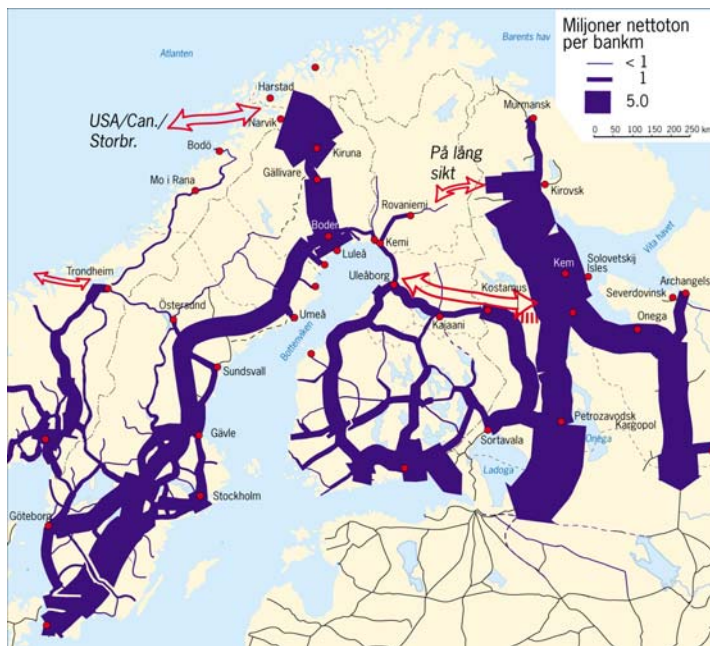
North Sweden kommer att följa arbetet med utvecklingen av det nya instrumentet för stöd till gränsöverskridande samarbete, EU:s Grannskapsinitiativ.

En uppföljning av Tacis-seminariet planeras av aktörerna i regionen. North Sweden kommer att stötta detta initiativ.

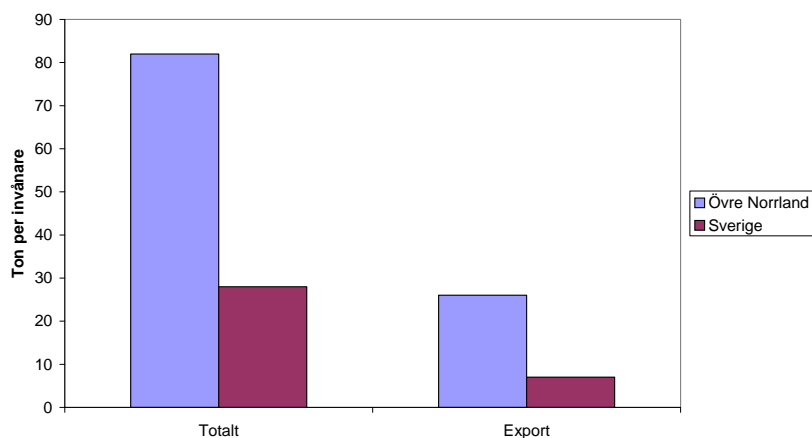
5.4 TRANSPORTER

Bakgrund

Regionens kommunikationer är synnerligen viktiga för den regionala utvecklingen. Vår region utmärks av ett perifert läge och att de mest välutbyggda kommunikationslederna går i syd-nordlig riktning. På grund av våra basnäringar är transportvolymerna och i synnerhet transportvikten per capita synnerligen hög i vår region¹⁶. Detta illustreras av följande två diagram.

Avgående transporter per invånare

¹⁶ Se Fakta om övre Norrland

<http://www.northsweden.org/docs/4049Fakta%20om%20Övre%20Norrland.pdf>

Bakgrund

Infrastrukturens utveckling styrs av regionala och nationella transportplaner. EU:s instrument för att länka samman alla medlemsstater med strategiska transportleder är TEN-T (TransEuropean NetworkTransport). Detta består av vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar, vattenvägar och trafikledningssystem. R Det viktigaste dokumentet som styr EU:s transportpolitik är vitboken som kom 2001. Den fokuserar på att få ett hållbart transportsystem genom att flytta goda från väg till järnväg och sjöfart minska antalet döda i trafiken och sätta trafikanten i centrum. Under 2004 kommer guidelines för de utpekade näten i TEN-T revideras p.g.a. utvidgningen med tio nya länder

Berättelse för år 2003

I början av året tillsattes *högnivågruppen vars uppgift var att ta fram de projekt som är mest prioriterade för att skapa tillväxt och förverkliga den inre marknaden* i det utvidgade EU. Regeringen föreslog den Nordiska triangeln som det viktigaste projektet från Sverige och efter omfattande kontakter kompletterandes ansökan med Haparandabanan och sjömotorvägen i Östersjön

Högnivågruppens arbete presenterades 30 juni¹⁷ där Nordiska triangeln och Sjömotorvägen fanns med för Sveriges räkning. Kommissionen gjorde en öppen konsultation om högnivågruppens förslag som ett av underlagen till den revidering som sker av TEN-T. Konsultationen avslutades 1 september och ett flertal positioner har sänts till Kommissionen från norra Sverige och Finland med kopior till näringsdepartementet i Sverige respektive trafikministeriet i Finland. Grundbudskapet i dokumenten har varit att stödja Sveriges och Finlands förslag om att ta med Haparandabanan – Boden till Kemi - och att understryka behovet av transportaxlar i norra Europa. Än har inte Haparandabanan antagits. Om den accepteras innebär det en möjlig EU-finansiering med 30 procent eftersom projektet är gränsöverskridande, för övrigt Sveriges enda. Projekten på den prioriterade listan föreslås kunna få nyttja medel från strukturfonderna och andra program. Beslut väntas på toppmötet i Italien i december.

Inför *revideringen av TEN-T* har konsulter på Kommissionens uppdrag analyserat godsflödena i Europa. Det arbetet är nu klart och kommer att presenteras inom en snar framtid. Norra Sverige har gjort en massiv insats för att få Kommissionen att se behovet av korridorer även i norr med anledning av högt godsflöde. Se digrammen ovan som visar behovet av god infrastruktur p.g.a. tunga transporter .

Den 11 november presenterade Kommissionen ett förslag¹⁸ till tillväxt och utveckling för medlemsländerna. Detta innehåller infrastruktur- och forskningsprojekt. På snabbstartsprogrammet finns järnvägsprojektet Nordiska triangeln och sjömotorvägen¹⁹.

¹⁷ http://europa.eu.int/comm/ten/transport/revision/hlg/2003_report_kvm_en.pdf

¹⁸ http://europa.eu.int/comm/ten/transport/doc/2003_11_11_prov_report_growth_initiative_en.pdf

¹⁹ På ministerkonferensen den 5 december i Bryssel sade Ulrica Messing att hon kommer argumentera för att ta med Haparandabanan i snabbstartslistan

I september startade arbetet med att ta fram de nya Pan Europeiska korridorerna efter utvidgningen²⁰. Främsta intresset blir att bevaka att korridorer till Ryssland som är längre norrut än Moskva tas med. Norge är redan med i TEN på Kommissionen kartor. Vid första mötet i St Petersburg har man tydligt visat på behovet av en Europa-Asien korridor, eftersom man ser en stor marknad i Kina.

Inför revideringen av TEN-T 2004 kommer bl.a. Mitt-Skandia att drivas och E12 inkluderas i de nya kartorna.

I början av sommaren presenterade Kommissionen ett meddelande²¹ om *avgifter i trafiken, som ett verktyg att styra över trafik till mer miljövänliga transportslag* som järnväg och sjöfart från biltrafik. Näringsdepartementet har låtit SIKKA (Statens Institut för Kommunikationsanalys) ta fram en rapport²² om hur avgifter skulle påverka godstrafiken. De har räknat på vad en kilometerskatt för tung trafik skulle innebära och resultatet blir en 40 procent högre skattebelastning för en tung lastbil med släp jämfört med dagens skatteuttag i form av drivmedelsskatter, fordonsskatt och Eurovinjettavgift. Den 17 december kommer ett möte arrangeras i Umeå med näringsdepartementet och regionala företrädare för företag, politik och myndigheter. Syftet med mötet är att ge möjlighet att diskutera hur avgifter och skatter kommer att påverka näringslivets förutsättningar.

Under året kom Kommissionen med ett besked att *Botniabanan* kan dras i den sträckning, som Banverket önskar. Dock krävdes mer insatser för att säkerställa naturvärden.

Norrbotniabanan, som genom en regeringsöverenskommelse hösten 2002 beslutades skulle byggas, har ej än kommit med i den Nationella plan som Banverket lagt fram till regeringen för fastställes i slutet av detta år. Informationsarbete har skett under hela året för att visa de goda effekter som järnvägen ger.

Kommissionen har även under året lagt fram förslag bl.a. för att öppna upp konkurrensen på järnväg, bättre sjösäkerhet med dubbla skrov, ett förslag om en enhetlig luftfart samt standard för intermodala enheter. I *handlingsprogram Marco Polo*²³, har Kommissionen avsatt stora resurser för att stödja projekt som har för avsikt att flytta gods från väg till järnväg. Programmet är öppet för ansökningar till mitten av december.

Luleå Tekniska Universitet är vetenskaplig koordinator i ett större projekt – Sustainable Bridges, som godkänts inom EU:s forskningsprogram.

²⁰ Jeanette Nilsson deltog i ett möte i Paris 27 november angående denna utvidgning. Där föreslog hon att Kommissionen skulle förlänga den nordliga korridoren så att Nordvästra Ryssland också kommer med i de nya korridorerna. I dag är den nordligaste punkten Moskva och St Petersburg.

²¹ http://europa.eu.int/comm/transport/infr-charging/library/dir_com_2003_448_en.pdf

²² http://www.sika-institute.se/utgivning/2003_6.pdf

²³ http://europa.eu.int/comm/transport/marcopolo/index_en.htm

Verksamhetsplaner för år 2004 (Infrastruktur)

Intressebevakning

Samverkan inom regionen för att utveckla infrastrukturen samt att förstärka samarbetet med regeringskansliet både på politisk och tjänstemannanivå inom transportsektorn.

Under året kommer Kommissionen ut med nya förslag vad gäller infrastruktur och hur trafiken ska betala de kostnader som uppstår. Det är viktigt att försöka få in parametrar som har betydelse för oss och som speglar våra behov i de modeller som skapas för att få den inre marknaden att fungera i det utvidgade EU. Bevaka Eurovinjettdirektivet i samverkan med europaparlamentariker.

Arbetet i de olika intresseorganisationernas (CPMR²⁴ och AER²⁵) transportgrupper är viktigt för att förbättra möjligheten att få med projekt från vår region .

Flygfrågor och sjöfart kommer att bevakas. Arbetet med Motorways of the Sea kommer under året intensifieras och mynna ut i ett ramverk för åtgärder. NORTH SWEDEN kommer under året att beakta eventuella förändringar i förutsättningarna för regionala flygplatser.

Transportstödet kommer att omförhandlas inför år 2007 och NORTH SWEDEN skall initiera samverkan mellan regionens aktörer samt med nationell nivå.

En översikt av alla transportslagskorridorer kommer att belysas ur ett EU-perspektiv och en översikt av vad som kommer att ske på 10 och 20 års sikt tas fram gemensamt i regionen.

Programbevakning

Sprida information inom transportforskningen i det sjätte ramprogrammet till berörda intressenter. Verka för att få med parter i det begynnande arbetet inför sjunde ramprogrammet.

²⁴ CPMR hemsida <http://www.cpmr.org/>

²⁵ AER hemsida <http://www.are-regions-europe.org/>

5.4. MILJÖ

Bakgrund

Den svenska miljölagstiftningen styrs i hög grad av EU:s lagstiftning. Aktiviteten är hög och de svenska branschorganisationerna har prioriterat dessa frågor.

NORTH SWEDEN rapporterade redan i december 2000 att norra Sveriges särart med gles befolkning och kallt klimat ej tillräckligt beaktas i EU:s lagstiftningsarbete. Flera andra svenska regioner har på motsvarande sätt noterat att deras dialog med Bryssel är svag. Exempelvis följer Svenska Kommunförbundet bara ett begränsat antal frågeställningar och då i synnerhet frågor som ej bevakas av näringslivets olika branschorganisationer. Avfall, vatten och avloppsfrågor är typiska frågor som behöver mer uppmärksamhet.

Regeringens utredning "EU-prioriteringar för att nå miljömålen" lämnade sitt betänkande i oktober 2002.²⁶ Utredningen föreslår en rad åtgärder som väl överensstämmer med vår och andra regioners önskemål, bland annat:

"att en särskild studie görs om hur det nationella samarbetet fungerar mellan lokal, regional och central nivå. Kommissionens tematiska strategier för resurs- och avfallsfrågor föreslås som pilotprojekt för studien"

Dessutom föreslås högre aktivitet för att tidigt fånga upp frågorna, tillsättande av fler nationella experter samt tillsättandet av beredningsgrupper, vilket NORTH SWEDEN ser positivt på.

Berättelse för år 2003

Under 2003 har arbetet drivits vidare i samarbete med den grupp från regionen, som engagerat sig i dessa frågor.²⁷ Ett nära samarbete har också etablerats med Svenskt Vatten där NORTH SWEDEN har haft en praktikant placerad under hösten 2003. Tillsammans med dessa har linjen drivits att kraven på biologisk rening i kallt klimat skall strykas. I norra Sverige finns ett antal reningsverk för 2 000-10 000 innevånare där det kalla klimatet kan vålla betydande tekniska problem när det gäller att upprätthålla en effektiv biologisk rening. Samarbetet har varit framgångsrikt i så måtto att Miljödepartementet i juni 2003 sände en skrivelse till Kommissionen där man säger:

"Vid undertecknandet av EES-avtalet år 1994 åtog sig Sverige att genomföra bl.a. direktivet om rening av avlopp från tätbebyggelse. I detta sammanhang övervägde svenska myndigheter vilka konsekvenser den aktuella bestämmelsen kunde förväntas få för reningsverken i norra Sveriges inland, men utgick från att – med tanke på direktivets syfte – några krav på biologisk rening inte

²⁶ <<http://www.naturvardsverket.se/dokument/omverket/intnatio/eu/eudok/620-5250.pdf>> eller sammanfattningen <<http://www.naturvardsverket.se/dokument/omverket/intnatio/eu/eudok/svensksam.pdf>>

²⁷ Björn Eriksson, Kommunförbundet Norrbotten, Lena Friberg, Kommunförbundet Västerbotten, Nicke Grahn, Dorotea Kommun, Mats-Åke Bygdemark, Luleå Kommun, Per Hänström, Länsstyrelsen Västerbotten, Ulf E Nilsson, Lycksele Kommun samt Gunnar Nilsson, Länsstyrelsen Norrbotten. Ola Burström, Skellefteå Kommun är adjungerad till gruppen. Under 2004 tillkommer Göran Åström, Skellefteå kommun och Mats-Åke Bygdemark utgår.

behövde ställas vid den praktiska tillämpningen, om förutsättningen i fråga om miljöeffekter förelåg. Den svenska uppfattningen är dock numera att det är att föredra att det kommer till klart uttryck.”

NORTH SWEDEN och Svenskt Vatten driver också frågan om eliminering av kravet på kväverening.

Om departementet är framgångsrikt i sina förhandlingar så medför detta minskade kostnader om flera hundra miljoner SEK för de norrländska kommunerna. Enbart i Piteå kommun räknar man med att sänka kostnaderna från 60 till 15 miljoner SEK.

NORTH SWEDEN har också under året publicerat två nyhetsbrev med hjälp av en praktikant placerad på Kommunförbundet i Västerbotten samt den tidigare nämnda placerad på Svenskt Vatten för att öka intresset kring dessa frågor.

Verksamhetsplaner för år 2004

Intressebevakning

Det kan konstateras att Norra Sveriges särart inte beaktas tillräckligt inom EU:s miljölagstiftning vilket även gäller för andra svenska regioner. Norra skogslänsgruppen har uttryckt en vilja att bli bättre i sin bevakning av området inom befintliga ramar. Regionens miljönätverk (se föregående sida) har tillsammans med NORTH SWEDEN också inlett ett arbete för att skapa en gemensam resurs för miljöbevakning för de fyra nordliga länen. Ovanstående innebär att en diskussion bör föras mellan NORTH SWEDEN och Mid Sweden om eventuellt samarbete.

Under våren kommer vår praktikant på Svenskt Vatten att färdigställa sin rapport kring Vattendirektivet samt producera ett nyhetsbrev.

Fortsatt samverkan med EPRO och det Svenska miljönätverket är viktig.

5.6 INDUSTRIELL FÖRNYELSE OCH STRUKTUROMVANDLING SAMT FORSKNING

Bakgrund

Regionens ekonomiska utveckling är en av de sämsta i Europa (se avsnittet 3 Regionen och EU) och behovet av strukturomvandling är uppenbart. För detta ändamål erhåller regionen strukturfondsanslag på cirka 500 miljoner SEK per år.

Samtidigt har regionen fortsatt goda förutsättningar för en strukturomvandling bland annat med hjälp av framgångsrik forskning och utveckling (FoU). Enskilda företag, forskare och institutioner har redan idag väl etablerade internationella kontakter men även om vi har en väl utbyggd forskningsinfrastruktur är vi en liten aktör i ett europeiskt perspektiv. För att kompensera detta krävs en fokusering och profilering inom några områden där vi redan idag har, eller vill skaffa oss, resurser i världsklass. Eftersom den omfattande strukturfondsfinansieringen troligen kommer att minska i framtiden blir vi också allt mer beroende av alternativa finansieringskällor till vår forskning och utveckling.

Berättelse för år 2003

Under året har NORTH SWEDEN deltagit i regionens strategiutvecklingsarbete på många nivåer för att åstadkomma en fokusering och profilering.

NORTH SWEDEN har under året drivit ett övergripande arbete för att åstadkomma en FoU-samverkan på EU-arenan för Norrbotten och Västerbotten²⁸. Arbetets utgångspunkter har bland annat varit att hitta fokusområden som påtagligt stärker regionen och där EU erbjuder möjligheter till samarbete och stödjande resursinsatser i vidaste mening. De valda områdena representerar verksamhetsområden med god kommersiell tillväxtpotential och god regional kompetens i form av hög forskningskompetens och starka företag. Syftena är att fokusera NORTH SWEDENs eget arbete, att profilera regionen samt att målmedvetet tillvarata de möjligheter EU erbjuder i form av samarbete, ekonomiska resurser etc. Arbetet har givit en god direktkontakt med företag och forskargrupper bland annat genom ett 60-tal genomförda intervjuer.

Inom EuropaForums ram pågår också ett arbete för en FoU-samverkan mellan de fyra nodliga länen där NORTH SWEDEN deltar. NORTH SWEDEN har även under året fortsatt deltagit i arbetet med tillväxtavtalen och förslagen till regionala tillväxtprogram för Norrbotten och Västerbotten, speciellt avseende områdena internationalisering och forskning.

NORTH SWEDEN har fört strategidiskussioner med universitetsledningarna bland annat för att förbereda dessa inför en eventuell minskad tillgång på strukturfondsmedel efter år 2006 och för att regionen inte skall tappa tempo i ramprogramsarbetet. Att strukturfonderna är en viktig finansieringskälla för våra universitet visar inte minst Umeå universitets deltagande i Mål 1-projekt med en omslutning på cirka 600 miljoner. Beslutet om möjlighet att kombinera finansiering från sjätte ramprogrammet med strukturfondsfinansiering är taget och är positivt för regionens medverkan i ramprogramprojekt. Vad gäller ansökningar till sjätte ramprogrammet har speciellt Luleå tekniska universitet varit aktivt under året.

Samtidigt som EU erbjuder vår region en särställning när det gäller FoU-finansiering så ser inte framtiden ljus ut för Norrlands universitet. Dessa brottas med stora förväntningar från omvärlden, minskad studenttillströmning, svårighet att attrahera ledande forskare och med svårighet att utveckla samarbetet med det regionala näringslivet p.g.a. av dess ensidighet. Kommissionen har velat väcka debatt i frågan och har publicerat en rapport om Universitetens roll i det nya kunskapssamhället²⁹. Här påpekas bl.a. vilken avgörande betydelse universiteten har för en regions utveckling. Dessutom påpekas att universitetens organisationsform och samarbete med näringslivet och andra samhällssektorer inte helt har följt med denna ökade betydelse. Mot denna bakgrund skulle man kunna säga att vår region har goda finansieringsmöjligheter men att det finns

²⁸ Se skriften FoU samverkan på EU-arenan för Norrbotten och Västerbotten, inklusive detaljinformation om de valda fokusområdena.

²⁹ http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/dpi/cnc/doc/2003/com2003_0058en01.doc "Universitetens roll i kunskapens Europa" och <http://www.helsinki.fi/euoffice/suomi/tiedotteet/seminar/Patrice%20Laget.rtf>

utrymme för utveckling av samarbetsformerna med det övriga samhället för att bättre nyttja potentialen.

Som exempel på resultat av diskussioner förda med enskilda forskare avser Marksaneringscentrum Norr att öka aktiviteten på den internationella arenan. Bland annat planerar man internationella konferenser i regionen samt en fördjupad studie av marknadsmöjligheter i de nya medlemsstaterna på marksaneringsområdet, som en fortsättning på den rapport Hanna Pettersson, tidigare praktikant, skrivit om markförstöring i de baltiska staterna samt Polen.

På grund av IT-branschens generella nedgång har det förslag till samarbetsformer som tagits fram i samverkan med IT branschrådet i Luleå inte nått full effekt. Däremot har NORTH SWEDEN deltagit i de inledande diskussionerna kring en IT-strategi för Norrbotten. Inom områdena e-demokrati och e-förvaltning har NORTH SWEDEN varit särskilt aktiv för att stimulera aktiviteter i regionen. Thomas Sjöström, praktikant, har också detta område som fokus för sin rapport. NORTH SWEDENs 6-årsjubileum i Bryssel under december 2003 hade bredband som tema och visade bland annat applikationer utvecklade i regionen. Inbjudan har lett till ytterligare presentationsuppdrag i Kommissionens regi. Vid Kari Marklunds besök hos Erkki Liikanen i juni 2003 påpekade kommissionären att norra Sverige och Finland var framgångsrika när det gällde att bygga ut bredbandsnätet men inte när det gällde att utveckla lämpligt innehåll.

Inom mineralsektorn har ett flertal aktiviteter genomförts för att öka samarbetet och för att nå framgång inom forskningsområdet. BIOMETECH, som är ett större projekt (300 milj. SEK) som avser biologisk lakning av malm framskrider planenligt. Kontraktsförhandlingar med Kommissionen pågår.

För att även stödja mineralsektorn inom andra områden, i synnerhet när det gäller lagstiftningsfrågor, har NORTH SWEDEN tillsammans med norra Finlands regionkontor och Euromine (det europeiska intresseorganet för metallmineral) medverkat till bildandet av European Network for Mining Regions, ENMR. Detta nätverk har gjort uppvaktningar angående det nya gruvavfallsdirektivet, anordnat ett seminarium och utgivit ett nyhetsbrev.³⁰

Tillsammans med representanter för länsstyrelserna besökte Företagarna och Handelskamrarna under hösten Skottland och organisationer som The South of Scotland Alliance, Scottish Chambers of Commerce samt Highlands & Islands Enterprises. Besöket har exempelvis resulterat i fördjupade projektdiskussioner, regionala diskussioner kring strategiutveckling samt ökat intresse för ytterligare samverkan, samarbete och erfarenhetsutbyte med andra delar av Europa³¹.

Dialogen med Lantbrukarnas Riksförbund tillsammans med FR och Handelskamrarna har fortsatt under året. Denna har resulterat i kunskaps- och erfarenhetsutbyte, regionala och nationella intressebevakningsaktiviteter samt planer för utökat samarbete under 2004.

³⁰ Se <http://www.northsweden.org/english/industry/mining.htm>

³¹ Se <http://www.northsweden.org/docs/3876Rapport%20Skottland%20031013.pdf>

Vad gäller dialogen med regionens företrädare för turistsektorn har resultatet hittills varit deltagande i European Tourism Forum, positionspapper från regionen samt en ökad förståelse för den europeiska påverkan på branschen.

Syftet med rapporten *Våga satsa på Ryssland*³², skriven av Kerstin Hamre, praktikant, är att öka intresset för Ryssland bland ansvariga för näringslivsfrågor i kommuner och intresserade företagare.

Verksamhetsplaner för år 2004 (Näringsliv, FoU, Informationsmötet)

Intressebevakning

Viktiga frågor för regionens näringsliv är bland annat kapital-, arbetskrafts- och transportförsörjning. NORTH SWEDEN skall visa på hur EU:s initiativ och handlingsplaner för till exempel tillväxt och entreprenörskap kan användas för att ge tillväxt på regional nivå. EU:s handlingsplan för entreprenörskap kan vara ett viktigt instrument för att få samsyn i regionen kring tillväxt och nystartande av småföretag.

NORTH SWEDEN verkar för att regionens näringsliv mer aktivt påverkar EU:s policyarbete samt i högre grad deltar i EU-finansierade projekt. För att underlätta detta arbete skall NORTH SWEDEN bland annat fortsätta att bidra till näringslivsorganisationernas kompetensuppbyggnad och omvärldsbevakning.

EU betonar vikten av att införa publika e-tjänster som t ex e-lärande, e-hälsa och e-förvaltning. North Sweden vill verka för att regionens satsningar inom dessa områden blir synliga på EU-arenan samt ett ökat engagemang från regionens aktörer inom de EU-program som finns inom området.

NORTH SWEDEN planerar ett aktivt samarbete inom ramen för årets medlemskap i Eris@/Ianis. En fortsättning på Ianis-projektet planeras från Eris@ för åren 2005-2006. NORTH SWEDEN fortsatta engagemang förutsätter ett djupare deltagande från regionen, till exempel med dedikerade experter som deltar i arbetsgrupper etc.

Inom ramen för FoU-samverkan på EU-arenan mellan Norrbotten och Västerbotten vill NORTH SWEDEN stimulera samarbeten i regionen och andras deltagande i olika internationella aktiviteter samt påverka sjunde ramprogrammets utformning.

Under året deltar också NORTH SWEDEN i ett nätverk initierat av Svenska Kommun- och Landstingsförbunden med målsättningen att under hösten lägga fram en strategi för hur förbunden skall arbeta med ramprogrammen och hur man eventuellt vill påverka framtida program.

NORTH SWEDEN planerar också att finna former för utveckling av European Network for Mining Regions.

³² <http://www.northsweden.org/dokument/aktuella/vagasatsaparyssland.doc>

Två praktikantrappor gör jämförande studier kring hur regional konkurrenskraft kan uppnås genom samverkan med regionala universitet respektive hur arbetskraften kan behållas verksam längre. Detta är också två av Lissabonagendans mål för 2004.

En praktikantrappor rör ämnena tillväxt, entreprenörskap och företagens deltagande i transnationella projekt.

Program- och projektbevakning

NORTH SWEDEN kommer på olika sätt att stödja det arbete som beskrivs i FoU-samverkan på EU-arenan för Norrbotten och Västerbotten för att till exempel öka antalet framgångsrika ansökningar inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Här bör påpekas att framgången inom de 13 områden som utpekats i rapporten beror på ledarskapet och samarbetsviljan bland de regionala aktörerna inom respektive områden. Ansvaret faller på aktörerna och NORTH SWEDEN:s roll är begränsad.

5.7 ÖVRIGT

Berättelse för år 2003

Norrbottens Internationella Råd och Västerbottens Internationella Partnerskap

Norrbottens internationella råd bildades i början av 2003. Där utbyter politiker med internationella uppdrag erfarenheter och får information från Bryssel och varandra sex gånger per år tillsammans med Landshövdingen och en tjänstemannagrupp. Under våren har mötena fokuserat på det pågående arbetet med sammanhållningspolitiken. Under hösten har tätare möten hållits för att bättre kunna uppdatera varandra om arbetet inom olika internationella organisationer och hur det skall kunna samordnas och spridas på hemmaplan.

Under hösten bildades en liknande konstellation i Västerbotten som kallas Västerbottens internationella partnerskap.

Samarbete med andra regioner inom EU

NORTH SWEDEN har som tidigare prioriterat samarbetet med våra grannregioner: Detta kan endast vara framgångsrikt om det bygger på ett samarbete mellan regionerna och inte enbart på Brysselarenan. Så har också skett med de Norra och Östra Finska regionerna i form av gemensamma seminarier och ställningstaganden i frågor som den framtida sammanhållningspolitiken, mineralpolitiken, fiskepolitiken avseende vildlax samt transportpolitiken. Det har bidragit till ett fördjupat samarbete under 2003. Inom den framtida regionalpolitiken pågår ett omfattande samarbete med Jämtlands och Västernorrlands kontor i Bryssel – Mid Sweden. Nordlands fylke har under året placerat en person på Brysselkontoret och ett samarbete har inletts.

I övrigt viktiga samarbetspartner har under perioden fortsatt varit de Svenska EU-parlamentarikerna, EUROMONTANA, Scotland (Highlands and Islands) samt CPMR:s ö-delegation samt dess Östersjödelegation.

Med Emilia Romagna har Norrbotten utvecklat samarbete och under 2004 planeras bl.a. en resa för kommuncheferna.

Informationsaktiviteter

Besöksfrekvensen på NORTH SWEDEN:s hemsida har successivt stigit och ligger idag på cirka 20 000 besök/månad.

För att fira NORTH SWEDEN:s sex år i Bryssel genomfördes ett evenemang under rubriken - *Remote and Connected*. Syftet är att marknadsföra regionen bland andra regionala företrädare samt tjänstemän inom EU institutionerna. I synnerhet som avancerad nyttjare av IT-tjänster.

Årets EU-projekt

Acusticum utsågs till årets EU-projekt för 2002. Som motivering angavs att Acusticum är ett gott exempel på möjligheterna med regionens EU-finansiering och har en direkt näringslivsanknytning med stora möjligheter för framtiden.

Transnationell verksamhet

NORTH SWEDEN har deltagit i och kommer att delta i de Mål 1-mässor som går av stapeln under hösten/våren. De aktuella programpunkterna behandlar bland annat transnationella projekt och den europeiska dimensionen i pågående Mål 1-projekt. NORTH SWEDEN är också ombedd av förvaltningsmyndigheten för Mål 1 att föreslå åtgärder för hur den Europeiska dimensionen skall infogas i eller utvecklas hos pågående Mål 1-projekt.

Jämställdhet

I regionen finns stort intresse och kompetens kring dessa frågor. Information om nyheter på jämställdhetsområdet går regelbundet ut till personer som arbetar med jämställdhetsfrågor i regionen. Jämställdhetsenheten vid Länsstyrelsen i Västerbotten och Norrbotten besökte Bryssel i mitten av november. NORTH SWEDEN bistod med kontakter, samt deltog i möten.

Planer för år 2004

Kontakter med Riksdagspolitiker

För att kunna motsvara förväntningarna för nästa programperiod så bör kontakterna med regionens riksdagsledamöter utvecklas. Under året planeras ett informationsmöte med Norrbottens och Västerbottens riksdagsledamöter.

Norrbottens Internationella Råd och Västerbottens Internationella Partnerskap

För respektive nätverk är sex möten inplanerade.

Informationsaktiviteter

Utveckling och förbättring av NORTH SWEDENs webbplats planeras.

Jämställdhet

NORTH SWEDEN avser att assistera en etablering av regionens jämställdhetsarbete på den europeiska arenan.

Ett seminarium planeras i Bryssel med syfte att visa på hur Norra Sverige arbetat strategiskt med jämställdhet med europeiska och internationella utblickar.